

Muotoilun tuen luonnos muutoshakemusta varten

Nro	pykälä	laki	asiasanat	kuvaus
X	X	(NpSG)	- Uusista psykoaktiivisista aineista annetun lain (NpSG) jatkokehittäminen - Dityppioksidin (N₂O), gamma-butyrolaktonin (GBL) ja 1,4-butaanidiolin (BDO) (eli "tyrmäystipat") luovutusta koskeva rajoitus kyseisten aineiden väärinkäytön estämiseksi.	- Dityppioksidin, GBL:n ja BDO:n sisällyttäminen uusista psykoaktiivisista aineista annetun lain uuteen liitteeseen kansanterveyden suojelemiseksi dityppioksidin viihdetarkoituksessa tapahtuvalta väärinkäytöltä sekä GBL:n ja BDO:n viihdetarkoituksessa tapahtuvalta väärinkäytöltä tai rikosten tekemiseksi tapahtuvalta väärinkäytöltä (erityisesti seksuaalirikokset, joissa aineita kutsutaan myös nimityksillä "tyrmäystipat" tai "raiskaushuumeet"). - Dityppioksidin käsittelykielto sellaisten dityppioksidisäiliöiden osalta, joissa aineen määrä on yli kahdeksan grammaa, ja GBL:n/BDO:n käsittelykielto puhtaana aineena tai valmisteina, joissa aineen pitoisuus on vähintään 20 prosenttia. Tätä sovelletaan vain siltä osin kuin asiaan ei liity käsittelyä tunnustettuja kaupallisia, teollisia ja taloudellisia tarkoituksia varten ottaen huomioon aineiden teollisen käytön massakemikaaleina. - Lisäksi erityisesti lasten ja nuorten suojelemiseksi: Dityppioksidin osalta kaikki pakkauskoot ja GBL:n/BDO:n osalta puhdas aine tai valmisteet, joissa aineen pitoisuus on vähintään 20 prosenttia: - myynti-, osto- ja hallussapitokielto alaikäisten osalta. - yleisen myyntikiellon käyttöönotto myytäessä loppukäyttäjille myyntiautomaateista ja postimyyynnillä. - Poikkeus: jos aineet sisältyvät valmisteeseen tai säiliöön, josta aineen poistaminen vaatisi kohtuuttomasti vaivaa (esimerkiksi esitäytetty spraykermäsäiliö)

Luonnos – X kohta

(Kolmen psykoaktiivisen aineen (ilokaasu, GBL ja BDO) asettaminen uusista psykoaktiivisista annetun lain soveltamisalaan)

Lisätään X §:n jälkeen Xa § seuraavasti:

”Xa §

Uusista psykoaktiivisista aineista annetun lain¹ muuttaminen

Muutetaan uusista psykoaktiivisista aineista 21 päivänä marraskuuta 2016 annettu laki (Saksan liittotasavallan virallinen lehti I, s. 2615), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 21 päivänä kesäkuuta 2024 annetun asetuksen (Saksan liittotasavallan virallinen lehti 2024 I, nro 210) 1 §:llä, seuraavasti:

1. Muutetaan 2 §:n 1 kohta seuraavasti:

”1. uudella psykoaktiivisella aineella

- a) ainetta tai valmistetta, joka kuuluu johonkin liitteessä I lueteltuun aineryhmään; tai
- b) ainetta, joka on lueteltu liitteessä II, tai tällaista ainetta sisältävää valmistetta, jos kyseisellä aineella tai valmisteella on liitteessä II olevassa sarakkeessa 2 luetellut ominaisuudet;”

2. Muutetaan 3 § seuraavasti:

a) Muutetaan 1 momentti seuraavasti:

”(1) On kiellettyä

- 1. myydä, saattaa markkinoille, valmistaa, siirtää, hankkia, pitää hallussa tai antaa toiselle henkilölle 2 §:n 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua uutta psykoaktiivista ainetta tai 2 §:n 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua uutta

¹ Ilmoitettu teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 9 päivänä syyskuuta 2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/1535 (EUVL L 241, 17.9.2015, s. 1) mukaisesti.

psykoaktiivista ainetta, jolla on liitteessä II olevassa sarakkeessa 3 esitetyt ominaisuudet,

2. käydä kauppaa 2 §:n 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettulla uudella psykoaktiivisella aineella postimyynnin välityksenä tai itsepalveluna myyntiautomaateista, saattaa kyseistä ainetta markkinoille, saattaa se lain soveltamisalan alaiseksi tai hankkia sitä,

3. toimittaa 2 §:n 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua uutta psykoaktiivista ainetta alle 18-vuotiaille tai saattaa sitä alle 18-vuotiaiden saataville suoraan kulutukseen,

4. hankkia tai pitää hallussa alle 18-vuotiaana 2 §:n 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua uutta psykoaktiivista ainetta.”

b) Muutetaan 2 momentti seuraavasti:

aa) Korvataan 1 kohdan lopussa oleva ilmaisu ”ja” pilkulla.

bb) Korvataan 2 kohdan lopussa oleva piste ilmaisulla ”ja”.

cc) Lisätään 3 kohta seuraavasti:

”3. edellä 1 momentin 2–4 kohdassa tarkoitetut toimet, jos ne toteutetaan sellaisessa muodossa, josta kyseisen uuden psykoaktiivisen aineen poistaminen vaatisi kohtuutonta vaivaa.”

3. Korvataan 6 §:n ensimmäisessä virkkeessä ilmaisu ”7 §:n 11 momentti” ilmaisulla ”20 §:n ensimmäinen virke”.

4. Korvataan 7 §:ssä pilkku ja ilmaisu ”rakennusalan ja” ilmaisulla ”ja”, poistetaan ilmaisu ”ja kuluttajansuoja-asioiden” ja korvataan ilmaisu ”liitteessä oleva aineryhmien luettelo” ilmaisulla ”liitteessä I oleva aineryhmien luettelo ja liitteessä II oleva aineluettelo”.

5. Muutetaan liite liitteeksi I.

6. Lisätään liite II seuraavasti:

”Liite II:

Maailman terveysjärjestön kansainväliset yleisnimet (INN)	Aineen tai valmisteen ominaisuudet	Uuden psykoaktiivisen aineen ominaisuudet	Muut suojaamattomat tai yleiskieliset nimet	Kansainvälisen puhtaan ja sovelletun kemian liiton (IUPAC) nimikkeistön mukaiset kemialliset nimet	Euroopan yhteisön (EY) numero
1,4-butaanidioli	Aine: puhdas aine Valmisteet: kaikki valmisteet, joissa pitoisuus on yli 20 prosenttia	Kaikki aineet	BDO, tetrametyleeniglykoli, 1,4-butyleeniglykoli, 1,4-dihydroksibutaani, B1D, Sucol B, Diol 14B, 1,4-BD	butaani-1,4-dioli	203-786-5
gamma-butyrolaktoni	Aine: puhdas aine Valmisteet: kaikki valmisteet, joissa pitoisuus on yli 20 prosenttia	Kaikki aineet	Gamma-butyrolaktoni, GBL, butyro-1,4-laktoni, dihydrofuran-2-oni, 1-oksa-syklopentan-2-oni, 4-butanolidi	oksolan-2-oni	202-509-5
Typpidioksidi	Aine: puhdas aine Valmisteet: kaikki valmisteet	Pakkaaminen säiliöön, jossa aineen tilavuus on yli 8 g	Typpioksiduuli, dityppioksidi, atso-oksidi, E 942	Typpidioksidi	233-032-0"

Perustelut

1 kohdasta

Uuden psykoaktiivisen aineen oikeudellinen määritelmä 2 §:n 1 kohdassa laaditaan uudelleen.

Laatimalla 2 §:n 1 kohta uudelleen oikeudellinen määritelmä kattaa jatkossa sekä aineet että niiden valmisteet, jotka voidaan luokitella johonkin liitteessä I lueteltuun aineryhmään (a alakohta), että aineet ja niiden valmisteet, jotka on lueteltu liitteessä II (b alakohta).

Lain 2 §:n 1 kohdan a alakohta vastaa aiempaa määritelmää. Tähän oikeudelliseen määritelmään sisältyvät myös lähinnä synteettisesti tuotetut aineet, joita kutsutaan joskus "designer-huumeiksi", "tutkimuskemikaaleiksi" tai "laillisiksi huumausaineiksi". Osa niistä on uusia aineita, joita huumausainemarkkinoiden toimijat tuottavat nimenomaan kiertääkseen jo lainsäädännön piiriin kuuluviin ja kiellettyihin aineisiin liittyvää kieltoa, ja osa on taas aineita, joita lääketeollisuus on kehittänyt mutta joita ei ole kehitetty edelleen vaikuttaviksi farmaseuttisiksi aineiksi niiden psykotrooppisten sivuvaikutusten vuoksi. Niille on ominaista, että ne voidaan luokitella johonkin liitteessä I lueteltuun aineryhmään.

Uusista psykoaktiivisista aineista annetun lain (NpSG) soveltamisalaan jo kuuluvien uusien psykoaktiivisten aineiden lisäksi psykoaktiivisten teollisuuskemikaalien väärinkäyttö aiheuttaa yhä suuremman riskin kansanterveydelle. Niiden väärinkäyttöön liittyy vakavia terveysriskejä, joita voi olla vaikea arvioida. Räjähdykset ja tyhjentämättömien säiliöiden, kuten dityypioksidisäiliöiden, räjähdysmäinen palaminen aiheuttavat terveysriskejä myös jätehuoltoyritysten työntekijöille. Lisäksi näiden aineiden käytöstä syntyvä pakkausjäte voi aiheuttaa vahinkoa jätehuollossa käytetyille lajittelu- ja kierrätyslaitoksille.

Laajan laillisen käytön vuoksi näitä aineita, joista osasta käydään kauppaa suurina määrinä, ei voida sisällyttää huumausaineista annetun lain (BtMG) soveltamisalaan. Tällaisella luokittelulla olisi merkittävä vaikutus kaupan alalle, erityisesti tästä johtuvien lupavaatimusten ja hyvin pienimuotoista raportointia koskevien vaatimusten vuoksi. Tämän seurauksena näihin psykoaktiivisiin teollisuuskemikaaleihin liittyy sääntelyn ja rikosoikeudellisen vastuun porsaanreikä, joka on tarkoitus sulkea sisällyttämällä ne uusista psykoaktiivisista aineista annettuun lakiin. Koska uusista psykoaktiivisista aineista annetun lain nykyinen liite ei sisällä aineryhmiä, joihin psykoaktiiviset teollisuuskemikaalit voitaisiin luokitella, kyseiseen lakiin on lisättävä toinen liite (liite II), jossa luetellaan yksittäiset aineet. Toisin kuin lain aiemmassa liitteessä, jossa määritellään aineryhmät, liitteessä II luetellaan yksittäisiä aineita sallittujen aineiden luettelona huumausaineista annetun lain luokituksen mukaisesti. Kun otetaan huomioon näiden psykoaktiivisten aineiden laajat lailliset käyttötarkoitukset silloin, kun niitä

myydään arkielämän tuotteina, oikeudellisen määritelmän ulkopuolelle olisi jätettävä niiden käyttö ainesosana tiettyinä pitoisuuksina, jotka on määritelty liitteessä II olevassa sarakkeessa 2. Näiden tuotteiden, kuten GBL:ää sisältävien kynsilakanpoistoaineiden, käyttöä ei pitäisi estää tai vaikeuttaa sisällyttämällä aineita määritelmään. Lain ainoana tavoitteena on estää aineiden väärinkäyttö viihdetarkoituksessa eikä rajoittaa niiden laajalti tunnustettua käyttöä muihin tarkoituksiin. Esimerkiksi GBL:ää ja BDO:ta sisältävät tuotteet eivät kuulu 2 §:n 1 kohdan b alakohdan oikeudellisen määritelmän piiriin, jos aineen pitoisuus tuotteessa on niin alhainen, että väärinkäyttö viihdetarkoituksessa on epätodennäköistä, koska aineen pitoisuus tällaisessa valmisteessa on liian alhainen psykoaktiivisen vaikutuksen saamiseksi.

Liitettä II olisi oltava mahdollista laajentaa lain 7 §:ssä säädetyin edellytyksin asetuksella koskemaan muita psykoaktiivisia aineita, jos tällainen on tieteellisen tiedon mukaan tarpeen sen vuoksi, miten aineita käytetään psykoaktiivisina aineina, aineiden väärinlaisen käytön laajuuden vuoksi ja kansanterveydelle aiheutuvan välittömän tai välillisen vaaran vuoksi. Kyseisen 7 §:n mukainen asetusten antamisvaltuus käsittää myös muutokset liitteessä II oleviin sarakkeisiin 2 ja 3.

2 kohdasta

Kun liitteessä II luetellut aineet ja niiden valmisteet sisällytetään 2 §:n 1 kohdan mukaiseen uusien psykoaktiivisten aineiden määritelmään, jos liitteessä II olevassa sarakkeessa 2 luetellut ominaisuudet täyttyvät, uusien psykoaktiivisten aineiden käsittelyä koskeva hallinnollinen kieltä (3 §:n 1 momentti) ulotetaan koskemaan niitä. Kiellon myötä saadaan mahdollisuus takavarikoida ja tuhota näitä tuotteita, jolloin otetaan huomioon erityinen kansanterveyden suojaamisen vaatimus kriminalisoimatta kuluttajia. Hallinnollisen kiellon tarkoituksena on rajoittaa näiden aineiden jakelua väärinkäyttöön viihdetarkoituksessa ja rajoittaa mahdollisimman paljon niiden kulutusta ja väärinkäyttöä viihdetarkoituksessa.

Uusista psykoaktiivisista aineista annetun lain tarkoituksen mukaisesti hallussapitoa ja hankintaa koskeva hallinnollinen kieltä ulottuu 4 §:ssä säädettyjä rikosoikeudellisia säännöksiä laajemmalle. Liitteeseen II kuuluvien psykoaktiivisten teollisuuskemikaalien laajan käytön vuoksi on kuitenkin tarpeen rajoittaa hallinnollisen kiellon soveltamisalaa. Tätä varten toisessa virkkeessä määrätään, että ensimmäisessä virkkeessä kuvattua hallinnollista kieltä sovelletaan liitteessä II lueteltuihin aineisiin ja niiden valmisteisiin vain, jos jokin toisessa virkkeessä luetelluista vaihtoehtoista täyttyy eli jos niillä on liitteessä II olevassa sarakkeessa 3 (1 alakohta) luetellut ominaisuudet. Esimerkiksi dityppioksidin tapauksessa soveltamisalan ulkopuolelle jäävät pakkauskoot, joita käytetään säännöllisesti myös yksityisellä sektorilla muihin tarkoituksiin kuin väärinkäyttöön viihdetarkoituksessa.

Esimerkiksi täyttömääriä, joissa aineen määrä on enintään kahdeksan grammaa, käytetään säännöllisesti kermavaahdon vaahdottamiseen.

Hallinnollinen kiello koskee vasta dityppioksidikapseleita, joissa aineen määrä on yli kahdeksan grammaa, koska vasta tällaisesta täyttömäärästä lähtien voida olettaa, että määrää voitaisiin käyttää väärin viihdetarkoituksessa.

Jotta voitaisiin torjua väärinkäyttönä viihdetarkoituksessa tapahtuvaa kulutusta myös pienempien määrien yhteydessä ja erityisesti suojella paremmin nuoria, jotta uudet psykoaktiiviset aineet eivät olisi näiden saatavilla nopeasti ja nimettömästi lasten ja nuorten terveyden ja suojelun vuoksi, suunnitellaan, että myös sellaisia uusia psykoaktiivisia aineita, jotka eivät täytä liitteessä II olevassa sarakkeessa 3 esitettyjä ominaisuuksia, ei saa myydä, saattaa markkinoille tai saattaa lain soveltamisalan piiriin postimyynnillä tai itsepalveluna myyntiautomaateissa (2 alakohta). Lisäksi sovelletaan tiukkaa myynti-, osto- ja hallussapitokieltoa alle 18-vuotiaiden osalta jakelukanavasta riippumatta (3 alakohta).

Käsite "postimyynti" on ymmärrettävä siten, että se kattaa myös verkkokaupan. Käytännössä tarkoituksena on sulkea pois laajat jakelukanavat, koska merkittävä osa psykoaktiivisten aineiden kaupasta tapahtuu tällä hetkellä internetin välityksellä. Joissakin tapauksissa aineita on saatavilla myös itsepalveluautomaateista. Näiden aineiden saatavuutta voidaan rajoittaa ainoastaan soveltamalla 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä kuvattua kielloa nimenomaisesti näihin jakelumuotoihin.

Postimyyntiä ja myyntiautomaatteja koskeva kiello liittyy nuorille jakelua koskevaan kieltoon, jonka tarkoituksena on vähentää saatavuutta kaikkialla niin kansanterveyden kuin lasten ja nuorten suojelemiseksi. Erityisesti nuoret voisivat hyödyntää näitä jakelukanavia ikärajoituksen kiertämiseksi. Ikärajoituksella itsessään pyritään suojelemaan erityisesti tätä haavoittuvaa ryhmää tällaisten aineiden käytön terveysvaikutuksilta. Sen vuoksi on perusteltua kieltää yleisesti kyseisten aineiden myynti tälle ryhmälle.

Poikkeuksena postimyyntiä ja myyntiautomaatteja koskevaan perustavanlaatuiseen kieltoon sekä myynti-, hallussapito- ja ostokieltoon alle 18-vuotiaiden osalta ovat tapaukset, joissa aine on sellaisessa muodossa (esimerkiksi säiliö tai valmiste), josta kyseisen aineen poistaminen vaatisi kohtuutonta vaivaa. Esimerkiksi dityppioksidia käytetään ponneaineena vaahdotuksessa. Dityppioksidikapselit on asennettu tiiviisti säiliöihin, ja ne sisältävät vain pienen määrän dityppioksidia. Jotta dityppioksidiin pääsisi käsiksi, tarvittaisiin suhteeton määrä työtä (esimerkiksi tölkki olisi leikattava ja sen jälkeen kapselista olisi poistettava pieni määrä ainetta) saatavan psykoaktiivisen aineen määrään nähden. Koska näitä tuotteita käytetään usein arkielämässä, olisi erityisen suhteetonta sulkea ne postimyynnin ulkopuolelle esimerkiksi elintarvikkeiden vähittäisjakelupalvelujen yhteydessä tai nuorten käytön

ulkopuolelle. Toisenlaisia säännöksiä sovelletaan toisaalta spraykermasäiliöihin, joihin kapselit on ruuvattu kiinni. Tässä tapauksessa dityppioksidi on mahdollista poistaa hyvin pienellä vaivalla.

Lisäksi 1 momentin mukaiset poikkeukset 3 §:n 2 momentin kiellosta säilyvät muuttumattomina.

3 kohdasta

Liittovaltion rikospoliisista annettu laki (BKAG) laadittiin uudelleen liittovaltion rikospoliisista annetun lain uudelleenjärjestelystä 1 päivänä kesäkuuta 2017 annetulla lailla (Saksan liittotasavallan virallinen lehti I, s. 1354). Tämän vuoksi viittaus liittovaltion rikospoliisista annettuun lakiin on korjattava.

4 kohdasta

Lain 7 §:n mukaisen säädösten antamisvaltuuden nojalla jatketaan uusien psykoaktiivisten aineiden oikeudellista tilannetta ja laajennetaan se koskemaan mahdollisuutta muuttaa liitteessä II lueteltujen aineiden luetteloa liittotasavallan terveysministeriön asetuksella, joka edellyttää liittoneuvoston suostumusta, yhteisymmärryksessä liittotasavallan sisäasiainministeriön, liittotasavallan oikeusministeriön ja liittotasavallan valtiovarainministeriön kanssa ja asiantuntijoiden kuulemisen jälkeen, jos se on tieteen kannalta tarpeen sen vuoksi, miten aineita käytetään psykoaktiivisina aineina, niiden vääränlaisen käytön laajuuden vuoksi ja kansanterveydelle aiheutuvan välittömän tai välillisen vaaran vuoksi. Samalla on saatettava ajan tasalle Saksan liittotasavallan ministeriöiden nimet (katso vastuiden mukauttamisesta annetun lain 1 §:n 2 momentti).

5 kohdasta

Aiemmasta liitteestä tulee liite I.

6 kohdasta

Uuteen liitteeseen II sisällytetään yksittäisiä aineita, joita ei niiden kemiallisen rakenteen vuoksi voida luokitella mihinkään liitteessä I mainittuun aineryhmään. Tämän lakiehdotuksen mukaan dityppioksidi (N_2O /typpioksiduuli), 1,4-butaanidioli (BDO) ja gamma-butyrolaktoni (GBL) sisällytetään uuteen liitteeseen II, joten niihin sovelletaan uusista psykoaktiivisista aineista annetun lain säännöksiä.

Dityppioksidin viihdekäyttö on lisääntymässä. Mahdollisia kansanterveydellisiä riskejä on paljon, ja ne olisi otettava vakavasti, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ihmisryhmien osalta.

Euroopan huumausainevirasto tiedottaa dityppioksidin viihdekäytön lisääntymisestä julkaisussaan, jossa käsitellään Euroopassa tapahtuvaa dityppioksidin viihdekäyttöä,

tilannetta, riskejä ja toimia ("Recreational nitrous oxide use in Europe: situation, risks, responses", saatavilla osoitteessa https://www.euda.europa.eu/sites/default/files/pdf/14854_en.pdf).

Jos dityppioksidia hengitetään, käyttäjä kokee huumausaineen vaikutuksen lyhytkestoisesti muutaman sekunnin kuluttua, ja vaikutukseen kuuluvat lievät hallusinaatiot sekä lämmön ja onnen tunteet. Intensiivisen ja voimakkaan kulutuksen yhteydessä on olemassa tajuttomuuden riski. Tämä on erityisen riskialtista, jos käyttäjät haluavat lisätä vaikutuksen voimakkuutta esimerkiksi vetämällä dityppioksidilla täytetyn muovipussin päänsä päälle. Jos käyttäjä tällöin menettää tajuntansa, tukehtumisvaara on suuri. Aineen kulutus suoraan kaasupatruunasta voi aiheuttaa paleltumia, jos iho joutuu kosketuksiin patruunan kanssa, koska patruuna jäähtyy nopeasti -55 celsiusasteeseen, sekä keuhkokudoksen vammoja kaasunpaineen vuoksi. Pitkäaikaisen dityppioksidille altistumisen havaittiin myös liittyvän B12-vitamiinivarastojen ehtymiseen, mistä aiheutuu megaloblastista anemiasa ja selkäydinvaurioita. Vauriot voivat vaikuttaa myös hermoihin, jotka vastaavat lihasten hallinnasta. Yhdistetty käyttö muiden huumeiden (kuten opiaattien tai bentsodiatsepiinien) kanssa aiheuttaa lisäriskkejä. Tämä tarkoittaa, että tarvitaan oikeudellisia toimia väestön, erityisesti lasten ja nuorten, terveyden suojelemiseksi väärinkäytöltä viihdetarkoituksessa. Dityppioksidia käytetään väärin viihdetarkoituksessa yleensä kaasulla täytetyillä ilmapalloilla, jotka täytetään tavallisesti dityppioksidipulloilla, joiden tilavuus on 640 grammasta kahteen kilogrammaan. Niitä toimitetaan usein kuluttajatarvikkeiden, kuten esimerkiksi ilmapallojen ja kumiletkujen, mukana. Joskus säiliöt on suunniteltu värikkäiksi ja dityppioksidi maustetaan suuttimien avulla.

Nykytieteen ja -tekniikan mukaan dityppioksidin käyttö kaupallisiin, teollisiin ja tieteellisiin tarkoituksiin on laajalti tunnustettu. Dityppioksidia käytetään esimerkiksi elintarvikelisiä aineina elintarviketeknologiassa ponneaineina maitotuotteiden (esimerkiksi kermavaahdon) vaahdottamisessa. Dityppioksidilla ei ole merkittävää materiaalikäyttöä kemianteollisuudessa. Siinä dityppioksidia kuitenkin syntyy sivutuotteena, jota vapautuu suoraan tai joka tuhoutuu suurimmaksi osaksi kasvihuonekaasuna poistokaasujen puhdistusjärjestelmissä. Lisäksi inhaloitava dityppioksidi on reseptilääke, ja sitä käsitellään näin ollen lääketeollisuudessa. Sitä voidaan hankkia lääkelain 2 §:n 1, 2, 3a momentin ja 4 momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettuna lääkkeenä vain lääkärin määräyksestä, eikä se kuulu uusista psykoaktiivisista aineista annetun lain soveltamisalaan 1 §:n 2 momentin 2 kohdan nojalla.

Liitteessä II olevassa sarakkeessa 3 säänneltyjen ominaisuuksien takia yksittäisiin patruunoihin, joissa aineen määrä on enintään kahdeksan grammaa, ei sovelleta 3 §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädettyä hallinnollista kieltoa. Erityisesti sallitaan edelleen patruunoiden tarjonta, esimerkiksi supermarketissa. Lain 3 §:n 1 momentin toisen virkkeen säännöksellä suljetaan kuitenkin pois muun muassa postimyynti ja toimittaminen

myyntiautomaatteihin sekä toimittaminen, hallussapito ja ostaminen alle 18-vuotiaiden osalta, paitsi jos tässä käytetään muotoa, josta kyseisen aineen poistaminen vaatisi kohtuutonta vaivaa. Suurempien säiliöiden käyttöön teollisuudessa hyväksytyihin käyttötarkoituksiin ei edelleenkään sovelleta 3 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaista kieltoa. Kun otetaan huomioon toisaalta kansanterveyden suojelu ja toisaalta 7–8 grammaa dityppioksidia sisältävien patruunoiden laaja käyttö kermavaahdon vaahdotuksessa kuluttajien keskuudessa, tämän raja-arvon käyttöönotto on asianmukaista. Jos viihdekäyttöön yleisesti käytettävät pullokoot kielletään, keskimääräiset kulutusyksikkökohtaiset hinnat nousevat merkittävästi, mikä johtuu vähittäismyymälöissä saatavilla olevien patruunoiden korkeammista hankintakustannuksista. Tämä heikentää kulutuksen houkuttelevuutta ja vähentää kysyntää.

GBL ja BDO ovat psykoaktiivisia teollisuuskemikaaleja, joilla on laajat lailliset käyttötarkoitukset. Niitä käytetään muun muassa teollisuus- ja valmistusmenettelyissä sekä monissa kuluttajatuotteissa sellakan ja hartsien liuottimina, porausöljyjen lisäaineina, maalinpoistoaineina ja tekstiilien lisäaineina sekä asetonittomien kynsilakanpoistoaineiden ainesosina.

Dityppioksidin tavoin GBL:ää ja BDO:ta käytetään väärin viihdetarkoituksiin. Tähän väärinkäyttöön viihdetarkoituksessa sisältyy sekä tahallinen humaltuminen että antaminen kolmansille osapuolille aineiden päihdyttävien vaikutusten hyödyntämiseksi (tyrmäystipat). Molemmat aihiolääkkeet, GBL ja BDO, joilla itsellään on vain vähän tai ei lainkaan psykoaktiivisia vaikutuksia, muuntuvat ihmiskehossa psykoaktiiviseksi aineeksi eli gammahydroksivoihapoksi (GHB). GHB on hyväksytty Saksassa narkolepsian hoitoon. Se on annosriippuvainen neuromodulaattori, jolla on päihdyttävä vaikutus. GHB mainitaan huumausaineista annetun lain liitteessä III, ja sitä voidaan määrätä ja markkinoida lääkkeenä huumausainelainsäädännön säännösten mukaisesti. BDO:n ja GBL:n lähtöaineisiin liittyy merkittäviä kansanterveydellisiä riskejä, jotka johtuvat liiallisen kulutuksen aiheuttamasta GHB-myrkytyksen riskistä, joka voi johtaa koomaan, bradykardiaan ja hypotermiaan. Sekä GHB:stä että sen lähtöaineista GBL:stä ja BDO:sta on tulossa yhä merkittävämpiä huumeita Saksassa. Niiden vaikutusta voidaan verrata alkoholin tai bentsodiatsepiinien vaikutukseen. GBL:n tai BDO:n krooninen käyttö aiheuttaa myös riippuvuuden riskin. Koska psykoaktiivinen GHB liukenee veteen ja alkoholiin ja voi johtaa tahdonvoiman puutteeseen ja sitä kautta muistinmenetykseen, GBL:ää ja BDO:ta käytetään väärin paitsi viihdetarkoituksessa myös seksuaalirikosten (niin kutsuttu "raiskaushuume") ja omaisuusrikosten yhteydessä. Koska keho hajottaa GHB:n nopeasti, on vaikea todistaa, että sitä on otettu tai annettu, erityisesti rikollisessa yhteydessä, mistä aiheutuu lisäriski. Näin ollen luotettavia lukuja GBL:n väärinkäytöstä virkistysaineena Euroopassa ei juurikaan ole. Internetissä julkaistujen kuluttajaraporttien sekä lukuisten takavarikkojen ja riippuvuusneuvonnasta saatujen raporttien perusteella voidaan olettaa, että on olemassa suuri määrä ilmoittamatta jätettyjä tapauksia. Euroopan huumausainevirasto totesi vuoden 2024 Euroopan huumausaineraportissa

(saatavilla osoitteessa https://www.euda.europa.eu/sites/default/files/pdf/31875_en.pdf?602898), että vuonna 2022 yhdessätoista EU:n jäsenvaltiossa ja Norjassa oli 16 GBL:ään ja BDO:hon liittyvää hätätilannetta. Voidaan kuitenkin olettaa, että luku ei ole edustava, koska tapauksia on todennäköisesti jätetty ilmoittamatta huomattava määrä, erityisesti koska kyse on seksuaalirikoksista, sillä niitä ei joko ilmoiteta tai (rikosteknistä) yhteyttä GBL:ään/BDO:hon/GHB:hen ei ole osoitettu.

GBL:n ja BDO:n sisällyttäminen liitteeseen II mahdollistaa muun muassa sen, että voidaan kieltää näiden aineiden saattaminen markkinoille sekä niiden kauppa, valmistus ja sisällyttäminen lain soveltamisalaan ja varmistaa, että nämä aineet ovat turvallisia, millä estetään niiden väärinkäyttö viihdetarkoituksissa tai tyrmäystippoina. Sekä GBL:ään että BDO:hon sovelletaan perushyödykkeiden valvonnan yhteydessä vapaaehtoista eurooppalaista valvontajärjestelmää (teollisuuden ja kaupan alojen vapaaehtoinen yhteistyö toimivaltaisten viranomaisten kanssa, erityisesti tullitutkintaviraston yhteinen perushyödykkeiden valvontakeskus ja liittotasavallan rikospoliisivirasto). Valvontajärjestelmästä on saatu hyviä tuloksia tällaisten aineiden tuotannon ja kaupan valvonnassa Saksassa, mikä johtuu säännöllisestä ja luotettavasta yhteistyöstä kemianteollisuuden ja kemikaalien kaupan alalla toimivien yritysten kanssa Saksassa. Tältä osin on olemassa toimenpiteitä, joilla torjutaan väärinkäyttöä viihdetarkoituksessa ja joita myös käytetään. Yhteistyöhön perustuvan eurooppalaisen valvontajärjestelmän rajat tulevat kuitenkin vastaan, kun kyse on alun alkaen GBL:n tai BDO:n väärinkäytöstä viihdetarkoituksessa.

Säädöksen 3 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen kieltö koskee puhdasta ainetta ja valmisteita, joiden BDO- tai GBL-pitoisuus on yli 20 prosenttia. Tämän raja-arvon käyttöönoton seurauksena erilaiset tunnustetut käyttötarkoitukset tieteen ja teknologian nykytilan mukaan, esimerkiksi kynsilakanpoistoaineissa ja julkisivunpuhdistusaineissa, jäävät edelleen uusista psykoaktiivisista aineista annetun lain soveltamisalan ulkopuolelle tuotteina, joita voidaan luovuttaa kuluttajille. Toisaalta BDO:n tai GBL:n luovuttamiseen oletettuna puhdistusaineena, jossa kyseisen aineen pitoisuus on suuri, sovelletaan jatkossa hallinnollista kieltä, ja siitä rangaistaan 4 §:n edellytysten mukaisesti.

Taloudellinen vaikutus

Saksan liittotasavallan budjettiin ei ole odotettavissa merkittäviä vaikutuksia. Koska näitä kolmea kemikaalia on hyvin saatavilla kotimaassa, ei ole odotettavissa, että tulli takavarikoisi laitonta tuontia aiempaa enemmän. Tarvittavat tullivalvontatoimenpiteet ovat tarpeen myös

ilman lakimuutosta, sillä muutoin maahan tulevat henkilöt olisi tarkastettava myös muiden kiellettyjen aineiden tai esineiden varalta.

Rikosoikeudelliset menettelyt, joiden määrä voi lisääntyä, ovat erikseen kunkin Saksan osavaltion vastuulla.